

Potovanje iz otročjih let v starost.

(Dalje.)

Starši moji me izročé mojstru šivarju; bil je mojster dober pa le za kmete; al ko sem se privadil, sem vsaki dan šivanko gladil, imel sem zadosti jesti, pa lona dolgo nič; še doplačali so za mano. Zdaj pride za me sopet zlati čas, o praznikih se kaj učiti dosti časa; pa kaj se hočem učiti? Šole ni bilo tukaj takrat nobene. Če sem hotel kaj zapisati, je bilo treba abecednik v roke vzeti, da sem prave črke dobil in pod čudne nemške krace sem besede kranjske zakoračil. Rad bi bil prebiral bukve, pa kje jih hočem zdaj dobiti? saj še vedil nisem, kaj da je na svetu, in ko sem zvedil za ktere bukve, jih prosim na pòsodo, se vadim in študiram, in kmali sopet druge išem. Med drugimi dobim tudi slovensko pisane. Oh kaj pa to! To bi bilo dobro meni znati — si mislim — in zdaj išem skupaj priprave za pisanje; skušam prepisavati; vsako črko večkrat pogledam, preden jo zakredam; počasi se pa vendar toliko privadim, da za silo pišem.

Več let sem na kmetih šival, pa prav malo lona sem dobival, k večemu 9 krajcarjev in pa jesti na dan; saj še mojster šivar ni čez 12 kr. zaslužil na dan v štiri; bila je pa takrat turšica po 40 do 48 kr. mernik; tudi vem dobro, da takrat je ravno ta mojster šivar kravo s teletom vred kupil za 12 gold. Ljudje so se čudili, kako je bilo vse dober kup.

Bil sem prav kratke pameti, pa vendar potrebe sem začel spoznavati; ali hočem s temi malimi krajcarji svojim starišem pomagati, saj še za me zadosti ne bo. Začnem zdaj duhtati, česa naj bi se polastil. Najbolj mi kupčija po glavi blodi. Imel sem od kupčije čudne domišlije. Prav nič denarja ali družega premoženja, kako bom kupčevati zdaj začel? vsak krajcar, ktereга sem zaslužil, sem očetu dal za njih potrebe. Prosim tedaj očeta: pustite mi nekoliko grošev, bom kupil cvirna, žide in knofov; pri šivanju mi tega zmiraj manjka, in tako sem kupčijo začel iz zaloga nekterih grošev. Zraven šivanja zdaj kupčujem; prigodilo se je včasih nekteri dan, da si zaslužim tudi pri kupčiji 4 ali 5 kraje.; bil je zaslužek moj večí kot pa mojstrov, in prosim še očeta, pustite mi še nekatere groše, da poskusim še na smenj. Prvič grem na smenj in kupim fig in rožičev za 30 grošev; vse prodam in denar preštavam; bilo je sopet le samo 30 grošev; mislim si, ko se navadim, bo že kaj, in res večkrat sem še kupil in prodal in tudi zaslužil kateri groš. Pa potreba nas je trla. Bilo je zmiraj treba, vès zaslužek očetu dati, da smo mogli vsi skupaj živeti. Premoženje moje se je včasih povzdignilo na 2 do 3 gold. Kupim robe za smenj, in sopet ene groše pridobim. Večkrat pa sem mislil, ko bi jez tako srečen bil, za 10 gold. blaga imeti! 100 gold. kdaj imeti, to pa ni mogoče; bi že prebogati kramar bil; tega ni misliti!

Dobim ga pa prijatla, da mi ponudi rekoč: tako po malo ti kupuješ; vzemi od mene ene cente sladke robe. Ko mu rečem, da nimam denarja, mi reče: bom počakal, da prodaš. In res kmali prodam in plačam, in sopet mi ponudi trikrat več.

Do sedaj sem kupčeval z 2 ali 3 gld. skoraj 4 leta in zdaj, ko dobim prvič na kredit, prodajam in ponujam, da bi pred plačati mogel. Od sedaj nisem prišel več na prazno; se trudim in trudim, da bi kaj pridobil in plačati mogel. Bila je moja velika skrb, da bi kredita ne zgubil.

Zdaj pa me nova skrb začne plašiti; kramarske pravice bo treba iskati. Kako hočem to dobiti. Poprašujem in zvem, da nekoliko moram kapitala imeti, če hočem kramarske pravice dobiti. Zaloga moja je bila na kredit, kapital moj še ni bil 5 gold. vreden, in če bi tudi moje prtene hlače zraven djal; oh, koliko še manjka, kaj bo! Al prijatelj mi obljubi porok biti, in dá mi spisano poroštvo. Hitim tedaj napravljati prošnjo do gosposke, in lejte! komaj sem bil

24 let star, sem že imel svoje kramarske pravice. Porok moj je dobro vedil za našo revšino, pa vendar je storil, da mi je pomagal. Bog mu plati!

Po malem začnem kupovati blaga po bližnjih štacunah, in več časa tako poskušam, pa previdim, da drugi kramarji gotovo boljši kup kupujejo, jez pa prav malo dobička najdem; veliko blaga sem zastonj okoli nosil, pa nisem nič zaslužil pri njem. Ljudje mi svetovajo: pojdi v Kranj; tam je bogat „zmeden kramar“ in res poskusim, ter grem 8 ur hodá „zmedenega kramarja“ iskat. Vzel sem prvič 15 gold. sabo, ko sem šel v Kranj po blaga. Kmalo dobim „zmedenega kramarja“. Bil je dober, priljuden mož kmetišk; mu povem, kaj bi rad, in kmalo sem nabral zadosti za svojo šumo. Večkrat sem ga šel obiskat. (Kon. prih.)

Slovniški pomenki.

Spisal Podgorski.

„Glasnik“ od 1. svečana donaša od gosp. M. C. so-stavek, kako se imajo postavljati besedice, ki v slovenskem jeziku nimajo naglasa (akcenta), ter pravi, da se nam je ta red od nekoliko časa nekako pomešal. Kar je izrekel častiti g. pisatelj, je gola resnica. Mi smo namreč previdili, da se način, kakor smo dozdej postavljali nenaglašene besedice (breznaglasnice), ne ujema z načinom naših družih slavenskih bratov; da nam je ptujščina v tem oziru jezik mnogo pokvarila; al dosihmal še nismo dozvedili prav, kako bi ravnali, da bi naše pisanje bilo v skladu z družimi slovenskimi narečji, pa tudi slovenščini ne protivno; pa smo tako, zapustivši prezgodaj staro pot, rekel bi, bežeči od Scile nevedoma zaveslali v Karibdo; na stare grehe smo jeli delati nove. To me je nagnilo, da sem jel to reč natančneje premišljovati. Poslušal sem narod, primerjal sem spise družih Slavenov. Podajam tedaj svoje zvedbe in misli častitim bravecom s to prošnjo, naj jih ostro presodijo, in kar bi treba bilo, dodajo in popravijo, da se tako ta za našo slovnico mnogo važna stvar temeljito dožene.

Tedaj ad rem. Nenaglašene besedice ali pritikline (enklitike) so v slovenskem jeziku sledeče. Pomožni glagol: sem, si, je, sva, sve, sta, ste, smo, ste, so; bi; in zaimena me, te, se, mi, ti, si, ga, mu, je, jo, jih, jim, je, nas, vas, nam, vam.

Moj namen je pokazati, kako se postavljajo te besedice, ki jih bom breznaglasnice imenoval, da je po naravi slovenščine in slavenskega jezika sploh. Pokazal bom, kadaj se sme ž njimi govor začeti; potem, kako stojé v samostalnih in kako v odvisnih stavkih ali rekah.

I. Breznaglasnice začenjajo stavek in sicer

a) pomožni glagol samo

1. kadar ima naglas, na pr: Je Bog (es gibt einen Gott), ki vse ravná;

2. v prašanjih in odgovorih, na pr: Je li res? Je. — Bi-li šel? Bi.

b) zaimena pa samo, kadar so naglašene, pa nimajo dolgejšé oblike. Teso: nas, vas, nam, vam, na pr.: nas išče, ne vas.

Vse druge nenaglašene zaimena jemljo, kadar dobé naglas, dolgejšo obliko, na pr.: mene išče; tebe kličejo. Njih je mnogo.

Tudi pri pomožnem glagolu rabijo v primerljajih pod a) 1. in 2. povedanih drugi Slaveni, kakor tudi iztočni Slovenci dolgejšé oblike: Jesem, jesi, jest (tudi je); jesva, jesta, jesmo, jeste, jeso. Na pr.: Jesi-li ga vidil? Jesem. Pri nas, zapadnih Slovencih, je pa odpadel od spredaj slog je, brez dvojbe zato, ker po našem izgovoru nima naglasa. Izgovarjalo bi se namreč po naše: Jesèm, jesi, jesmò, jestè, jesò itd. Iztočni Slovenci

in drugi južni Slaveni mečejo naglas nazaj ter pravijo: *Jêsem, jêsi* itd.

Primeri naše še namesti ješče; že namesto užé ali uré. Pri družih Slavenih, ki mečejo naglas nazaj, nahajamo ravno protiven prikazek, namreč: *Još* namesto *jošče* (ješče), už ali jur namesto užé ali jure (ure).

Dobro bi bilo, da bi se mi zavolj sloge in vzajemnosti slavenske v vseh teh primerljivejših poprijeli daljše oblike.

Poglejmo zdaj, kako se postavljajo brez naglasnice vsred govora in sicer:

II. V samostalnih stavkih:

1. Kadar subjekt, ki nima nobenega pridavka, začenja stavek, stojé brez naglasnice tik za njim, na pr: *Bog* je nas vseh oče. *Vojščaki* so se hrabro bojevali. *Jaz* se bojim. *Mi* se ga nadjamo. — Kadar je subjekt osebno zaime jaz, ti, on itd. nameri se večkrat, da ga izpustimo. V tem primerljeju stojé brez naglasnice za predikatom. Na pr.: *Bojim* se; *nadjamo* se ga — namesto *jaz* se bojim; *mi* se ga nadjamo. Al neslovenski je reči: *se* bojim; *se* ga nadjamo. *Mi* zapadni Slovenci sicer to pogreško pogosto delamo; to pa prihaja od tod, da si zaime sicer mislimo, pa ga ne izrečemo, ampak nam zaostane med zobmi, kakor imamo tudi navado, požirati glasnike in včasih cele sloge. Drugi Slaveni se te napake skrbno ogibljejo; moramo se tedaj tudi mi. Recimo tedaj: *Jaz* se bojim ali *bojim* se; *nikdar* pa ne: *se* bojim itd.

2. Kadar subjekt začenja stavek, pa ima pri sebi kak pridavek, bodi si epitet, atribut, apozicijo; bodi si kak odvisen padež.

a) Ako je ta pridavek samostalnik, prilog, številnik, prisvojilno zaime, tedaj postavljamo Slovenci, pa tudi mnogi drugi Slaveni, brez naglasnice, kakor v prejšnjem primerljeju, precej za subjekt. Na pr.: *Hraber* vojščak se smrti ne boji. *Peter Veliki* je premagal Švede. *Petje* svatov se je daleč razlegalo.

Srbje pa v tem primerljeju brez naglasnice postavljajo rajši med pridavek in subjekt, ali jih pa, ako tega ne storé, devajo za predikat. Po srbski bi tedaj bilo: *Hraber* se vojščak smrti ne boji; ali: *Hraber* vojščak ne boji se smrti. — Kadar ima predikat v tem primerljeju kak pridavek pri sebi, devajo brez glasnice tudi med predikat in njegov pridavek. Na pr.: *Hraber* vojščak smrti se ne boji. ali: *Dober junak* dobro se vede.

Tako ravnajo večkrat tudi Poljaki, Hrvatje in Čehi.

b) Kadar je subjektov pridavek cel stavek, vtaknjen med subjekt in predikat, tako, da se oni od tega po medstavku razdružuje, tedaj postavljamo brez naglasnice za predikat, ali ako ima ta kaki spredaj stoječi prevdarek, med nj in predikat. Na pr.: *Bratje* njegovi, zavideči mu srečo, prodali so ga v Egipt; ali: *Bratje* njegovi, zavideči mu srečo, v Egipt so ga prodali. — Tega reda se držijo brez izjeme vsi Slaveni.

c) Kadar je več subjektov, in ti začenjajo stavek, stojé brez naglasnice za njimi. Na pr.: *Brat* in *sestra* se lepo skladata. *Korist* in *sebičnost* jih tira.

Tako tudi drugi Slaveni; samo Srbje postavljajo brez naglasnice rajši ali precej za prvi subjekt ali pa za predikat. Na pr.: *Brat* se i *sestra* lepo slagaju ali: *Brat* i *sestra* lepo se slagaju ali: *Brat* i *sestra* slagaju se jako lepo.

Ta red se nahaja včasih tudi pri Poljaki in Čehih.

Ravno tako se postavljajo brez naglasnice, kadar namesto subjekta stavek začenja predikat ali objekt, ali predikatov ali objektov pridavek.

Vzemimo na pr. stavek: *Bog* je ustvaril človeka po svoji podobi — ter ga poglejmo v raznih teh razmerah. Začnimo z predikatom: *Ustvaril* je *Bog* človeka po svoji podobi. Z objektom: *Človeka* je *Bog* ustvaril po svoji podobi. S pridavkom: *Po* svoji podobi je ustvaril *Bog* človeka.

Tako ravnajo tudi drugi Slaveni. Samo Srb bi rajši rekel: *Po* svojoj je slici *Bog* stvorio čoveka; ali: *Po* svojoj slici stvorio je *Bog* čoveka.

Al prašal bo kdo: jeli je pa smeti besede postavljati, kakor bi se komu ravno zljubilo? Ni; ampak red besed zavisi od smisla, ki smo ga djali v stavek. Pravilo je to, da je prvo mesto v stavku najvažnejša beseda. Zatoraj stavlja Slaven svoj glagol, ki mu je najvažnejša in najoblastnejša beseda celega govora, tako rad na prvo mesto. In mislimo, da ravno zato brez naglasnice ne začenjajo stavka, ker nimajo naglasa, in toraj nobene važnosti. Potem je zadnje mesto imenitnejše od srednjega. Sreda ima v stavku najmanjšo veljavo.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini. *)

II.

Žolc pah — Sučava.

Začnem za dobro leto prej, kakor sem pred dvema letoma začel. Bila je sobota 27. julija 1850 popoldan.

Tonče! zbrihtaj se, da še enkrat v duhu storiva tisto pot, ki je menda ne bova nikoli več!

Prideva iz Celovca do krive Vrbe. Tu najdeva navdušenega g. župnika B. Lesjaka, orjaka po rodoljubju in postavi, — in to nama bilo je dobro omen. Od Vrbe korakava počasno naprej, že v Klanec — pridrdra za nama en „retour“, ki, ko najina cilindra in ostalo precej respektabla obleko prevdari, se odmakne in praša: ali ne bi bila naji morebiti volja, se njegove čisto kar ne ohole prilike poslužiti, kjer dež se kaže in prideva vendar prej v Beljak. Poštni se nama s tem tudi kratko ni zameril, in komaj sedeva na voz, se tudi že vlije dež, kakor iz lijaka. Skrbno naju najini konduktar položi v svojo kolavtico, naju odene s kocom, in tako čepiva pod odejo, vsak svoj cilinder zraven sebe, glavo na torbici in — prav ugodno je nama bilo. Pa ne dolgo. Tone zasmrči: „Ti! jaz sem že vès moker“. Jaz sem to že dolgo občutil. Koc se je vode napil kakor goba, in naju je ogrnul, kakor se mokra srajca ali rijuha života prime. Pa na vès glas sem se moral pod kocom smejeti, ko se je Tone jezil, ker je njegov cilinder, narobe postavljen, kazal probo, da je istina „wasserdicht“; nacedil se je poln vode. Kam ž njim? Da bi raje najini koc bil tako vodo držal! — pa zdaj je že bilo — kar je bilo. Mokra kot miši iz potoka se pripeljava v Beljak; mrazilo naju je, da sva se tresla, ali k sreči najdeva oštarijo, kjer so ravno kruh pekli.

Drugi dan jo mahneva naprej — zmiraj v dežju — naprej čez Krajnsko goro v Kóren, kjer so naju na pošti prav po domače sprejeli — da sva tudi midva se precej podomačila — rada bi bila v prijazni hiši pri še prijaznejih domačinih ostala — al — čas je denar, ali kakor že Anglež pravi, in morala sva naprej; spominjam se pa ljubih ljudi še nekterekokrat. *Bog* Vam daj dobro — kjer koli ste; vi ste mokrih študentov menda že davno pozabili. Popoldan čez Krajnsko vas do Jesenic. V Jesenicah prideva v gostivnico na desni strani ceste, — stara, prav mila, postrežna mamica nama odkaže čez dvorišče v drugi hišici čez stopnice gor izbico. Tu se preoblečeva, da se posušiva, in tako prideva vsa prerrojena in živa v doljno hišo, se tam s poličem žlahnega dolenca pokrepčat. (Prav domačo, resnično sremščino sva dobila; veselja navdušen, ko sem znano kapljico zaduhal, sem precej kupico ljube rojakinje na srce si vlil.)

Prav vesela in zadovoljna, kjer na domači zemlji, in suha, se vsedeva za mizo, se šaliva in smejava, da od samega smeha nisva popokala, ko sva svoja mila cilindra po- in pregledovala, ktera sta bila eden groznejši od

*) Glej „Novice“ 17. avg. 1859, 33. list. Spomini I. 11. avg. 1851.

Slovniški pomenki.

Spisal Podgorski.

(Dalje.)

Vidili smo doslej, kako se postavljajo breznaglasnice v samostalnih stavkih; poglejmo sedaj, kako se ravna z njimi v stavkih, ki so drugim pridruženi ali poddruženi.

Pridruženi stavki se vežejo med seboj ali po oziravnih zaimenih ki, kateri, ko, kakor, kdor, kolikor itd.,

ali po veznikih i, ino, ali — ali, a, pa, pak, ampak, ali, no, vendar, temveč, samo da, ker, kedar, ter, toraj, zato, zavolj tega, kjer, kamor, kadar itd.

Podružni pa po veznikih kedar, ko, kakor, pred-no (nego), dokler, če, ako, ko-bi, kadar-bi, ker, kedar, dasi-i, dasi-tudi, dasi-ravno, nebili, da, ter, li, jeli, mar, kaj itd.

Tukaj imamo vselej dva stavka; eden je glaven, eden pa pri- ali poddružen, in razločujemo tri primerljeje: 1. glavni stavek stopi spredaj, pri- ali podružni pa za njim; — 2. pri- ali podružni stoji spredaj, glavni pa sledi za njim, in 3. pri- ali podružni stavek stoji v sredi glavnega.

Poglejmo si tedaj najpred, kadar stoji

1. glavni stavek spredaj, pri- ali podružni pa sledi za njim.

V glavnem stavku se postavljajo v tem primerljeju breznaglasnice tako, kakor smo vidili v samostalnih stavkih; v pri- ali podružnem pa se naslanjajo precej za oziravno zaimo ali veznik, s katerim se pri- ali podružni stavek začne. Na priliko: Lepo je, da si prišel. Pijanec se spreobrne, kadar se v graben prevrne. Gorje mu, pri komur se miši in mačke bratijo. Naša živina je dobra, samo da se noče zrediti. Rad bi prišel, pa se boji. Ne molči, ko bi mu na jezik stopil. Zeló smo se potili, pred-no smo delo dogotovili itd.

Od pravila, tukaj razloženega, iznete ste samo besedici, pri nas manj navadne, i in a; one dve niste dosti jake, da bi pritegnile na-se breznaglasnice; ampak te se naslanjajo na prvo za njima sledečo samostalno besedo. Tako se, na priliko, ne sme reči: Dela i se trudi; pojemo, a ne veselimo se.

Kadar se pa te dve besedici sestavite in to: i, no; = ino; a pa z li = ali, potlej ste dosti močne, da brezglasnice potegnute na-se. Lahko se tedaj reče: Dela ino se trudi; pojemo, ali se ne veselimo. Čeravno je tudi prav: dela in trudi se. Tega reda se držimo Slovenci sploh; se sliši včasih tudi, da breznaglasnica stoji za glagolom; toda samo, kadar je glagol v preteklem participiju ali infinitivu. Na priliko: Naša živina je dobra, samoda noče zrediti se. Ne ostane, če bote topli ga.

V tacih primerljejih se breznaglasnice tudi rade postavljajo, tako, da jih ostane nekaj pri vezniku, nekaj jih pa pride za glagol na konec. Na priliko: Veselili so se, ko so ugledali ga, in niso se mogli načuditi mu.

Al napak je in slovenščini protivno, v pri- ali podružnih stavkih mimoiti oziravno zaimo ali veznik, pa postaviti breznaglasnico za glagol. Na priliko: Slab je vojšak, kateri boji se umreti; ali: Lepo je, da usmiliš se ga — namesto: kateri se boji — in: da se ga usmiliš.

Pa naj bo tega dosti. Prestopimo k drugemu primerljeju, namreč

2. kadar pri- ali podružni stavek stoji spredaj, glavni pa za njim.

Tukaj razločujemo dvoje. Ali je namreč glavni stavek s prvim zvezom po zaimenu ali vezniku; ali pa ni zvezan. Veže se pa pri- ali podružni stavek z glavnim tako, da sledi na oziravnike (oziravne zaimena in veznike) prvega

stavka pokaznik (pokazno zaimo ali veznik) v drugem stavku. Tako sledi na

kteri — ta (tisti)	dokler — dotlej
kdor — ta (tisti)	ako (če) — tako (to)
kor — to (tisto)	ko-bi — to (tedaj) bi.
kamor — tam	čeravno — tako vendar
kadar — tedaj (ondaj)	da — to itd.

V primerljeju tedaj,

a) kadar je pri- ali podružni stavek zvezan z glavnim po pokaznem zaimenu ali vezniku, zapostavljajo se breznaglasnice tik tega zaimena ali veznika. Na priliko: Kjer se ne seje, tam se ne žanje. Kakor se gode, tako se pleše. Kar se ne stori, to se ne zvé. Kdor se ne osveta, ta se ne posveti. Če Bog ne pomaga, tak je naš trud zastonj. Ko bi vedil, to (tako) bi ti precej povedal. Da nisi prišel, to nas je bolelo. Kadar se pa

b) v glavnem stavku pokazno zaimo ali veznik izpusti, tedaj postavljamo breznaglasnice za prvo samostalno besedo glavnega stavka, nikdar pa ne smemo z njo tega stavka začenjati. Na priliko: Kjer se ne seje, ne žanje se. Kdor se ne osveta, ne posveti se. Če Bog ne pomaga, naš trud je zastonj. Ko bi vedil, precej bi ti povedal.

Ako v tacih okolišinah ne moremo lahko drugače, ko da breznaglasnico denemo na prvo mesto, jemljemo daljšo obliko, kjer jo imamo, ali pa predstavljamo osebne zaimena. Jaz, ti, on, mi, vi, oni. Na priliko: Kdor tepe, njega tepó. Ako vse popijem, meni bi škodilo. Kdor bi koli prišel, jaz bi ga lepo sprejel.

Tako delajo tudi vsi drugi Slaveni. Tudi pri pomožnem glagolu postavljajo oni v teh primerih dolgejšo obliko. Na priliko: Ako prisegu, jesu verovani (ali: verovani su). Koji odviše trebujú, jest nesrečan. Pri nas mora kratka oblika tega glagola tudi dolgo namestovati. Na priliko: Kdor ne vaga, je brez blaga — namesto jest brez blaga.

Proti redu, tukaj razloženemu, mi Slovenci najbolj grešimo, kar prihaja, zdi se mi, posebno odtod, da imamo veznike glavnega stavka v misli, pa jih potlej v naglici govorjenja izpuščamo. Na priliko: Kjer se ne seje, (tam) se ne žanje. Besedico tam smo si mislili, al postavili je nismo, in tako je prišla breznaglasnica se na prvo mesto. Ravno tako je: Kedar ni mačke domá, (tedaj) so miši dobre volje itd.

Včasih se nam tudi dolgejša oblika v hitrosti obrusi, tako, da nam nje prvi konec ostane v ustih. Na priliko: Kdor maže, (nje) mu kaže. Kdor tepe, (nje) ga tepó.

Primeri, kar je rečeno zastran prikrajšanja besedic ješče, jesem, užé.

Treba je, da se teh napak, ker so drugim Slavenom neizrečeno zoprne, ogiblujemo; saj se jih brez vsake sile in čisto po naravi slovenskega jezika lahko ognemo.

Zadnjič imamo še opraviti s primerljejem, ko se pri- ali podružni stavek vtakne vsred glavnega. Ker se takrat govor končava z drugim koncom glavnega stavka, tak imamo tukaj ravno tisti primerljeji, kakor, kjer stoji pri- ali podružni spredaj, glavni pa sledi za njim. Samo da tukaj druge pôle stavke nikoli ne začenjajo pokazne imena ali vezniki.

Red je tedaj tukaj brezglasnicam ravno tisti, kakor smo ga ravnokar pod III. 2. b. razložili. Na priliko: Dva psa, ki eno kost glojeta, rada se skoljeta. Njiva, kakor sem jo kupil od soseda, rodi mi sam plevél. Povedam vam, ako ne pridete pravi čas, bodete se kesali. Spomladi, ko narava oživi, tice se k nam povračajo.

Proti temu redu, kterege se držé nepremakljivo vsi drugi Slaveni, mi mnogo grešimo.

Da pogodiš prav, misli si samo pred drugim koncom glavnega stavka pokazna imena ali veznike, kakor smo jih omenili pod III. 2. a), potem jih izpusti, pa postavi zaostavše breznaglasnice za prvo samostalno besedo. Na pri-

liko: Njiva, kakor sem jo kupil od soseda, ta mi rodi sam plevél. Izpusti ta in postavi breznaglasnico mi za prvo samostalno besedo, to je, rodi, pa imaš pravi red.

Naš pregrešek pa je ravno to, da pokazno zaime ali veznik izpustimo, ali se dalje ne menimo, da bi breznaglasnici, ki sama ne more stati, priskrbeli podporo.

Kar smo rekli tukaj, veljá tudi, kadar je medstavljeni stavek participialna konstrukcija. Na priliko: Turki, pobiti pod Dunajem, razbežali so se na vse strani (ali: na vse strani so se razbežali). Zakon, primerno razglašen, vezaven je za vès narod. (Kon. sl.)

Spomini.

II.

Žolcpah — Sučava.

(Dalje.)

In tiho sva korakala v prelepem gorenskem jutru naprej — vsaki v svojih mislih, da sva prišla do hiše na levi strani ceste, štepih, in zdi se mi kamnito korito in miza pred hišo. Tam se oddahneva, zajterkujeva. Bila je rojstna hiša rajnega misijonarja Kociančiča. Mirno spi blago srce v daljni zemlji!

Solnce je strašno peklo, ko ob 11. do Naklega prideva. Stopiva v snažno hišico blizo v sredi vasi. „Kaj bota kaj?“ — naju vpraša precej postarana, čokata Gorenka. „Kruha pa polič vina.“ „Če hočeta, ravno rezance režem, bota pa na župi imela.“ „Tudi prav, mamica, le prinesite, kar kaj morete, bova že kósa.“ Tone pravi: „jaz pa pojdem malo po vasi gledat“ — jaz sem si pa v torbici nekaj popravljaj; al hitro se smehač primizurka nazaj: „pojdi še ti gledat!“ mi kaže s porednim smehom. Jaz v lopo stopim. Joj! — na dilici, kjer so mamica testo mesili za rezance, stoji mogočna okrogla tobakira odprta. Trikrat mamica v testo zagrabi in enkrat v tobakiro, sopet trikrat v testo in sopet v tobakiro, in tako je šlo prav po taktu, da se nikoli niso zmotili, in jaz sem strmé jih precej en čas gledal, Tone se pa v hiši krohoče, da mu že sape zmanjkuje in se okna tresejo. „Čujte mamica“ — jaz na uro pogledam — „nama se le kolj mudí, ne moreva rezancov čakati, morava nocej še do Kaple“. In plačal sem vino in kruh, in bežala sva pred — rezanci, kakor da bi Turk za nama palil in davil.

Ko prideva iz vasi, vprašava, kako deleč bi še bilo do Kaple? „Kake štiri ure“. Dobro. V Naklem je bilo ravno poldan. „Lej! tako pa še ob času v Kaplo prideva, si pa tam bolje večerje brez hrvaškega žefrana dobiva“ — tako se tolaživa, in v strašni vročini jo mahava čvrsto naprej. — Ob treh pravi Tone: „Čuj! zdaj že ne more več deleč biti do Kaple, počiva se tukaj en malo, popraviva si cilindra, skrtačiva se, ali na kratko: skusiva si svojo od cestnega prahu in hudega snoja že zlo deruto toileto, kolikor se dá, popraviti“. In tako sva storila. Pod jablano se vsedeva in počivava v prelepi okolici; bilo je med Tupalčami in Preddvorom, ako se še prav spominjam. Ob 4. se vzdigneva, in sladke nade polna, da v kaki uri bo noga sopet stala na koroški zemlji v železni Kapli, in da bo želodec, ki je že celó kruliti jel, v svojih pravičnih željah gotovo zadovoljno ogleštan, greva memo prijazne grajšinice naprej — in prideva — v Kokro!

Ljuba duša! ktera si že kdaj iz Naklega v Kaplo hodila, ti se mi menda že davno na tihem smejaš, al meni kar nič ni bilo za smeh, ko nesrečnega jarka nikoli ni htelo biti ne konca ne kraja. Eno malo pred Fuksovimi fužinami naju sreča možak v cokljah, vès črn ogljar. „Čujte, oča! kako deleč pa še je do Kaple?“ — „Hm — v kakih 8 urah že prideta“. Na — to jo 'maš! — meni so usta odprte ostale; moj smejač se pa začne sopet na vès glas dreti. Ogljar naju en čas gleda, z glavo odkima, pa gré — češ menda nista prav — zdrava. Pri Fuksovih fužinah

se nič nisva mudila — le naprej — pa jezilo me je, da so se mi v Naklem tako zlagali.

Naprej — zmirom naprej po strašno dolgočasni soteski. In tema se že jame delati, v globoki grapi je voda tako votlo in enoglasno romonela, zdaj čez kako peč v penečem slapu zagrmela, in drugo vse tiho, tako nemo in molko, da je otožna, neizrečena žalost mi stisnula dušo, se mi oklenila srca. Minulo, sedanje, prihodnje se mi je po glavi vrtilo, — iz širokega, solnčnega dneva sem prišel v molko, samotno, tajno sotesko, — kam bo me peljala? Bog vé! Zamišljen grem za tovaršem, ki je vesel svojo smodkico palil brez skrbi. — Na enkrat se začne svitljeje daniti, soteska se razmakne, in zamaknjena stojiva na jezerskem planu.

„Jezerjani smo Jezerjani; nismo Kranjci, nismo Korošci — mi smo mi!“ — In jaz rečem: „Prav imate, Vi ste res — Vi! — Po jeziku in šegi vès Kranjec — spada vendar v koroško mejo. Pa kaj — kaj nam hočejo meje na papirju — kri in rod za tiste meje ne mara — unkraj ali takraj — en rod, ena ljubezen!“

Ne bom pozabil tistega večernega pogleda nikoli ne! Hodil in bival sem po prijaznih solnčnih goricah dolenskih krajev, po veselih, svetlih ravninah prelepe Hrvaške; a jezerski večer mi ni zginil iz spomina, in tudi ne tiha želja: „Tu bi kdaj rad bil!“

Solnce se je že čez Kočno potegnilo, zadnji žarki so se še upirali v velikanskega Grintovca rudečkaste stene, po katerih se je sneg še čisto blizo plana potegoval, da bi mislil, z roko bi ga lahko dosegel, in pred nama! oj takega zelenja ne vidiš lahko nikjer, kakor ga najdeš na Jezeru. — Memo novo zidane jezerske cerkve in sv. Andreja prideva do Štularja. Hiša je bila spodej zidana, zgorej lesena. Truden sem bil, da v resnici povem, tako, da kolen nisem čutil. Na klop za mizo splezam in zadremlem, preden še večerjo prinesejo — bele kave. Spraviva se spat. Mati, ali kdo že, nama posveti čez lojtre na dile. Petelin in kokoši začnejo jaskati, ko luč zagledajo, jaz sem se pa za svoje trudne noge in nečutne kolena pošlatal in zdihovaje pre-mišljeval, kako se bo kaj na kurjih gredéh počivati dalo. Vodila s ključem zarožlja, enega poišče in vrata v izbo odpre. — Ah — še moj smeholin, ki se je smejal vročini in gladu, trudu in tabaku in cilindroma, še Tone je stal zijaje na pragu. Kratko le rečem, nobeno knezovo poslopje se take selitve ne sme sramovati, veliko srkalo, oljni kipi v pozlačenih okvirih, zagrinjala (gardine) na oknih — in postelje — visoke, ah, tako visoke! — da sva z mojo grlico, ki je že sopet kaj smešnega našla in smeh zibati jela, si morala stole (vse olikane kakor miza in omare) pristaviti, da sva se v nje splazila. Nog pa si z lojem in žganjem namazati nisva pozabila za jutro pot. — Spala sva, kakor da bi naju angeljci sami bili zibali. Ob sedmih se spraviva na pot. (Dal. sl.)

Ogled po svetu.

(Prebivavci vélikih mest po svetu). Najbolj na tesnem stanujejo ljudje v dunajskih hišah; na Dunaji stanuje v eni hiši okoli 60 ljudi, v Benetkah po 6, v Londonu po 10, v Rimu po 13, v Monakovem po 19, v Parizu po 35, v Berlinu po 45, v Petrogradu po 54. Najtesniše tedaj so ljudje v avstrijskih in rusovskih hišah natlačeni.

(Duhovnov v našem cesarstvu) je čez 55.000, izmed katerih jih je okoli 40.000 posvetnih, 10.000 je menihov. Nun je okoli 5000.

Dopisi.

V Beču 4. sušca. V 2. zvezku „Stimmen aus Inner-österreich“ sem čital dopis iz Maribora, ki zasluži, da ga

C. nekega preparanta srečal, ki se je pedagogike na glas od besede do besede na pamet učil, tako, kakor smo se mi v nekdanjem zlatem času s „šprahlero“ mučili. S takimi znanostni opravljen začne mladeneč mladost učiti. Skušnja pa uči, da taki ljudje, ki nimajo nič v glavi, pa sukno nosijo, se zastran moralnosti radi spridijo, in to se pri mladih učiteljih in učiteljskih pomočnikih pogostoma kaže. Pijančevanje in veliko drugih grdih lastnost se jih prime. In takim ljudem je mladina — nada boljše prihodnosti — izročena! Potem takem pride, da je še tudi takih učiteljev po Slovenskem, ki si pred šolo dajajo od gospod fajmoštra oddelek nemškega berila na slovensko prestaviti, da zamo-rejo potem otroke učiti, da je takih, ki s svojo čisto slovensko deco se večidel le nemško menijo, ki otroke opominjajo, naj se le nemško med sabo pogovarjajo, ker „slovensko govorenje je grdo, ko da bi race regljale“. To so žalostne slike našega šolstva, al žalibog resnične. Da se tam pa tam marsikak izvrsten in rodoljuben učitelj najde, je tolažba za srce, ki resnično ljubi svoj narod.

Vzrok vsem tem napakam je gotovo krivo odgojenje in pripravnishvo učiteljev. Kadar iz preparandije pridejo, nimajo zadostne izobrazenosti, ker se malo ali nič temeljitega niso učili, pa tudi ne možkega obnašanja, ker večidel premladi učiti začnejo. Da bi se temu v okom prišlo, nasvetujem vsem tem, ki bi utegnili kdaj priložnost imeti, za reformacijo šolstva kaj storiti, to-le za prevdarek:

1. Naj bi se v pripravnishvo šolo ne jemalo iz drugega leta niže realke, ampak iz četrte latinske šole, zakaj v niži gimnazii se skoraj vse, kar je izobrazenemu človeku potrebno, uči, le ne tako obširno kakor v viši.

2. Potem naj bi morale se preparandije čisto prenarediti; najmanj dve leti se bi morali tam učiti in sicer večidel pedagogiških reči; učitelji preparandije bi pa morali se na vseučelišču izobraziti.

3. Materijalni stan učiteljev se bi moral zboljšati; to je pglavitna potreba; drugače se ne bo nikdo lotil 6 let se učiti, da bi nazadnje pri kmetih — beračil? Kaj je bernja ali kolektura veliko bolja od beračije?

Rodoljubom iz vseh slovenskih krajev pa nasvetujem rane šolstva občinstvu odkrivati, da jih bo laglje moč celiti.

P.

Slovniški pomenki.

Spisal Podgorski.

(Konec.)

Ko smo dosedaj vidili v izgledih, kateri je pravi red brez-naglasnicam, ki se ga držé vsi Slaveni, pa po večem tudi mi Slovenci, posnemimo si zdaj teoretične pravila. Te so:

1. Breznaglasnice ne začenjajo stavka, ne glavnega, ne pri- ne podružnega.

2. Kadar se glavni stavek razpolovi po medstavku v dva konca, one ne začenjajo družega njegovega konca.

3. One stojé v obeh primerljajih precej za prvo, stavek začenjajočo, samostalno besedo.

Redke izjeme od prvega pravila vidili smo pri pomožnem glagolu in zaimenih ene oblike pod I. in od tretjega pri preteklem glagolskem participiju in infinitivu pod III. — 1.

Vzrok, da smo se z besednim redom tako odstranili od družih Slavenov, pa tudi od čisto govorečih Slovencev, brez dvojbe je nemščina, po kateri so bili jeli naši pisatelji misliti in ravnati se. Dokaz temu je, da se včasih tudi Čeh spozabi, kakor mi, čeravno redkeje; dokler se Slaveni, oddaljeni od Nemcov, kakor Poljaki, Rusi, Srbi, nikoli ne pregrešé v tem oziru.

Kako nemškujemo še dandanašnji, naj pokažejo tukaj nekoliko izgledi, kakor jih je v naših spisih, posebno v prestavah iz nemščine, vse polno. Na priliko: „Vse mu obeta, ga pridobiti“. „Upamo se v nebesih viditi“ itd. Oba stavka sta skoz in skoz prava nemškutarja v slovenski obleki,

posneta od besede do besede po nemški misli. Prvič bi pravi Slovenec rekel: „Vse mu obeta, da bi ga pridobil“. „Upamo, da se bomo v nebesih vidili“. Drugič, ko bi tudi rabil nedoločivnik (infinitiv), on ne bi postavljaj brez-naglasnice pred-nj, ampak za-nj. Na priliko: „Željen sem, viditi ga“; ne pa: željen sem, ga viditi.

Sploh mi Slovenci nemški infinitiv prestavljamo z infinitivom, samo kadar je on subjekt ali objekt, kar se dogaja posebno, kadar nadopolnuje nepopolne glagole (smeti, morati, moči itd.). Na priliko: „Delati je težko. Jest se mora. Bojim se ostati. Ne imeti, česar potrebuješ, to je grenko“.

Za glagoli, ki pomenijo gibanje, prestavljamo, tako v aktivnih, kakor pasivnih izrekah nemški infinitiv z namenivnikom (supinum). Na priliko: „Grem orat“. „Nesem h kovaču iglico zravnat“.

Al kadar izrazuje nemški infinitiv namen ali vzrok, ne smemo ga nikdar prestavljati z našim infinitivom, ampak z da, da bi, pa indikativom. Tedaj ne: „Trudiš se, si kruha zaslužiti“; ampak: „Trudiš se, da si kruha zaslužiš“. Ravno tako nemškujemo, če rečemo: „Če se pa delo popolnoma ustavi, se dohodnina le v tem znesku vzame, ki po primeri na delsko dôbo pride“. Ali: „Nemci pa, visoke planinske grebene prestopivši, so zasedli lombardijsko ravnino“. Tako smo doslej mnogo prestavljali in pisali. Al to ni bila slovenščina, ampak nemščina s slovenskimi besedami. Pravi Slovenec bi raji rekel: „Če se pa delo popolnoma ustavi, jemlje se dohodnina le v tem znesku, ki dohaja po primeri na delsko dôbo. Nemci pa, prestopivši visoke planinske grebene, zasedli so lombardijsko ravnino“.

Slovenec tedaj ne postavlja kakor Nemeč, 1) glagola vedno na zadnje mesto, ampak, kolikor mogoče, na prvo; on 2) ne loči oziravnika od besede, na katero se ozira, in 3) ne začinja stavka z brezglasnimi besedicami. Toliko o brez-naglasnicah.

Pred-no končam, naj spregovorim še nekoliko.

1. o pomožnem glagolu bi v negativnih izrekah. Navada je namreč sem ter tje, da se zanikavnica ne ne postavlja pred bi, ampak pred participi. Na priliko: Človek bi ne verjel. Toda večina Slovencev in južni Slaveni sploh ravnajo s to besedico, kakor z drugimi pomožnimi glagoli ho, če, je. Zanikavnica se stavlja vselej pred-njo. Tedaj: Človek ne bi verjel, = kakor tudi: ne bo ali ne je (ni) verjel.

2. O postavljanju tretjega padeža prikračenih osebnih zaimen mi, ti, mu, nam, vam, jim, kadar se snidejo s četrtim padežem zaimena se. Mnogi Slovenci stavljam se pred dativ. Na priliko: se mi, se ti; nekteri pa, posebno na Notranjem in Dolenskem, potem Srbje in Hrvatje sploh, včasih tudi Poljaki in Čehi, devajo se za dativ. Na priliko: mu se, jim se. Mi se drugod, kjer se snide po več brez-naglasnic, z našimi južnimi brati povsod skladamo, zato bi morebiti dobro bilo, ko bi se zložili z njimi tudi v primerljeju, tukaj povedanem.

3. O rabi perfektivnih in imperfektivnih glagolov v sedajniku. Mi namreč še zmirom ne delamo povsod pravega razločka med temi glagoli, čeravno smo se že mnogo poboljšali. Naj tedaj povem kratko pravilo, s katerim bi utegnili sploh v vseh primerljajih izhajati. Glasi se: Kar se dela in godí, izrazujemo z imperfektivnim; — kar se bo ali bi delalo ali godilo, pa s perfektivnim glagolom. Na priliko: „Drži me, padam“. Tukaj se padeč godí; že letim k tlam. „Ako me ne boš držal, padem“. Tukaj še ne letim, ampak padeč bi se zgodil (bi padel, ali bom padel), če ne bi bil držan.

Ravno tako: „Zahvaljujem se“, to je, dajem hvalo; moje zahvaljevanje se ravno godí. „Zahvalim se“ — še ne dajem hvale, ampak jo še le bom dal, ali bi dal.

To pravilo veljá tudi za pregovore. Na priliko: „Kopriva ne pozebe“, to je, ne bo ali ne bi pozebla. Srb bi rekel: „neće pozebsti“.

Želeti bi bilo, da bi se mi prave rabe teh glagolov prav temeljito naučili, ker v nji pokazuje naš jezik moč in prednost, kakor je dan današnji nima noben drug evropski jezik.

Potovanje iz otročjih let v starost.

(Konec.)

Kmali me je mikalo po Ljubljani, češ, tam si dobiš kaj več na zberu. Pa kje stoji Ljubljana, nisem vedil. Prosim tedaj svojo mater: pojte z mano, da mi pokažete, kje da je Ljubljana. Prvič nesem sabo kakih 60 gold. — za me to veliko — ogledujem na vse strani, pa pridem do neke štacune, reklo se ji je „pri zlati štirni“; tam poskusim prvo srečo; dobil sem notri priletnega pa dobrega gospoda Segerja. Povedal sem mu, da sem nov kramar in da prvič tukaj sreče iščem. Kmalo naberem mnoge robe, kar je denarja bilo, in vesela greva z materjo domú, še bolj veselo pa ponujam blago. Pa nisem bil čez trikrat „pri zlati štirni“, že sem bil za nekoliko v bukvah začrkan. Zdaj sem bil privezan, pa še bolj veselo letam; bilo mi je za kredit več kakor pa za denarni blesk. Kakor hitro spravim skupaj, nesem dolg izbrisat iz bukev. Ene leta barantava s tem gospodom Segerjam, ko pa se na Dunaj preselijo, skušam drugam, in najdel sem za me še več štacun odprtih, v katerih sem bil po domače sprejet in se jih držim. Stiske moje so bile mnogokrat zelo velike, zato sem hvaležen za pomoč svojim pomočnikom. Nevošljivci me zavidajo; al kdo izmed vas je vidil moje stiske? Mnogim se zdaj ljubi, kar pri meni vidijo, pa toliko grenkih dni, po katerih sem jez do sém prišel, komu se ljubi?

Kmalo od začetka sem si naredil vago, na katero sem pokladal stroške in dohodke; al brez denarja, le s kreditom so bili od začetka silno majhni dohodki. Da nisem več potrosil kakor sem zaslužil, je bilo treba veliko delati in veliko šparati in stradati. Po otročje sem kupčevati začel, in preden sem se kaj naučil, sem veliko prazne tlake skusil, nisem nič zastonj dobil; učenost le-ta me je zadosti koštala. Pridno sem sledil, da bi kupil, iz ktereга bi se kaj učiti mogel, pa le malo sem dobil. Mnogokrat sem vidil, da v nemških knjigah se veliko več od tega najde, pa bilo je pod nemško besedo skrito. Pa še to, kar sem dobil slovenskega, se nisem znal polastiti, ker preveč mi je manjkalo šolskega nauka. Previdim pa v starosti, ako bi bil v svoji otročji šoli slovensko klasje mlatil, gotovo bi bil več in kmali dobrega zrnja užil; ne bi bil toliko glada po učenosti čutil; Slovenec če hoče od Nemca kruha dobiti, mora mu veliko let zastonj mlatiti; to pa le bolj redko kdo doseže. Nabera se po tej poti Slovencom silno prazne — tlake, zgube časa in denarja. Če tudi zdaj že nekoliko se odpravlja ta nespametna naprava, pa bode se poznalo še mnogo let in let. Zato vi visoki gospodje dajte vsakemu narodu, kar ga hitro pripelje k temu, da kaj zna — in to je, da se mu dajejo nauki v maternem jeziku! To se pravi pri nas: nikar s cerkvijo okoli križa hoditi!

Kar je mene v kupčiji zelo zadrževalo, je bilo tudi to, da sem bil zmiraj le gostač od začetka skoz več let. Zavaljo tega kupim zapuščeno podrtijo. Zdaj novo hišo naredim, al stroški so začeli moje moči preseirati. Zdaj imam prostora zadosti, pa blaga premalo, in sopet prosim blaga in potrpljenja. Drugi pa to viditi sklepe delajo, rekoč: ima dnarjev kot čepin, hišo dela kakor bogatin. Materijal kupujem, delavce plačujem; al domačim ljudem so bile rane moje skrite, ker le po daljnih krajih so bili moji pomočniki. Pogosto so hudi računi in velike skrbi moje moči preseirale; v mrzlem zidovji mi je vroče prihajalo. Ljudje pa so rekli: o kaj tebi je pa lahko, imaš zadosti!

Večkrat sem slišal od neke črne šole, da jo študirali nekteri učenci v preteklih časih; lejte! ali nisem tudi jez študiral črne šole, ko sem se boril sam s sabo in iskal

učenosti zgolj po samotnih kotih brez učencov? Meni ni bila ta sreča dana, da bi se bil na očitnih šolah za potrebo kaj naučil; zato me je v poznejših časih potreba gnala v črno šolo.

Tudi sem slišal pripovedke, da so nekteri učenci hodili v ris, namreč da kdo je okoli sebe zarisal mejo, ktere ni smel prestopiti; če jo je pa prestopil, gorje mu! In lejte! vse to sem obilno tudi jez poskusil; bil je okoli mene s peresom postave ris ali meja postavljena, češ: do tukaj, pa nič dalje! Med temi mejniki sem boril se z mnogimi sovražniki; le-ti so me skušali in oči mi zakrivali, pa mejnike še deleč preč kazali, če tudi ni bilo nobene stopnje več do njih, in kolikorkrat sem čez ris mejnika omahnil, sem vselej več ali manj škode trpel, — to me je največ učilo in krotilo, da bi risa — pravih potov ne prestopil.

To so v kratkem črtice mojega potovanja iz otročjih let v starost. Nisem jih spisal zato, da bi se s kakošno rečjo bahal, ampak le posebno zato, da se v živem izgledu vidi, kako težavna je za človeka taka pot skozi življenje, kjer so šole toliko zamudila storile. Hvala Bogu, da sem še toliko zmagal.

Na Jesenicah 7. svečana 1862.

Anton Pasler.

Spomini.

II.

Žolc pah — Sučava.

(Konec.)

Čez jezerski breg na Belo in pod Belo, malo od Škalarja doli se spneva na desno v planino. Poti nisva znala. Toliko sva vedla, da po ti strani gori, po drugi pa doli.

Opoldne sva bila vrh planine. Pleza se pa tam ravno tako, kakor po drugih planinah. Ozirala sva se na Karavanke, na Obir, na kranjske orjake pod očetom Triglavom. Pred nama je stala Radohe gola stena, na levi rebrata Olšova, na desni zobata Ojstrica in granitni Grintovec. Tu se človek zgubi. Kaj si? — atóm, kapljica, pih zraka, solnčni prah, ki ga veter nese kamor vleče. Oh na taki planjavi — sam — človek svojo nečimernost živo, živo čuti. Za take čute v takih trenutkih človeški jezik besedi nima — kdor jih popisati skuša, jih ni čutil, in če bi tudi jih pisal s srčno krvjo. Še sam se njih, in vsega, kar v njem vre in zdihuje, hrepeni in joka, žalostno smeja in sme hljaje se solzi, še sam se tega zavesti, še manj pa razkladati more — to vé le Bog sam! Meni se je pač že tako zdelo — in se mi je zdelo tako, ko sem sam, vés sam, vrh Švinjice stal — in gledal dalječ dalječ doli.

Bilo je vse tako tiho, tako mirno, tako veličansko samotno, da bi sam sebe pozabil, da bi okamnel. Nič se ni ganilo; le kak gorsk metulj je med razrušenimi, preperelemi bukvami in podrtimi sprhljenimi smrekami treptil od babje dušice do dobre misli, — vse mrtvo, le od dalječ je kaka leskarca svoj otožni glas nategnila. Skoraj pol ure sva tako zamišljena slonela, kakor kamnitni sohi, — al čas naju je podil naprej — in začela sva navzdol stopati, s planine v globino.

Skoz podrte, posekane, požgane hoste, ki so še za seženj in še bolj visoke debela kazale — v znamenje, da se Sučavanom za drva in les še ni treba bati, pa tudi v znamenje, da gojzdnarstvo tam še v zibelki leži — sva memo kmetij, ktere imajo poslopja kakor cele vasi, po 12 in še več streh, prišla do ledine, na kateri se deli pot v več stezá. Stopiva tedaj v hišo, po poti prašaje. V kuhinji so bile ženske, v sobi sami možki, kakih 12 ali 14. Sekire, katerih je bil en kot vés poln, so nama pravile, da so ali že iz lesa prišli ali še le pojdejo. Nasproti vratam sedi na nekaj uzvišenem stolu častitljiv, že sivkast pa čvrst mož resnobno prijaznega lica. Ko v sobo stopiva, glavo povzdigne in na najino vprašanje za pot do fare, migne hlapcu: „Jaka, po-